

**ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ПРИВАТНИЙ ЗАКЛАД
«ДНІПРОВСЬКИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ**

**КАФЕДРА ТУРИСТИЧНОГО ТА ГОТЕЛЬНО-РЕСТОРАННОГО
БІЗНЕСУ**

ЗАТВЕРДЖУЮ

Ректор ВНПЗ «Дніпровський
гуманітарний університет»

Олег КИРИЧЕНКО

_____._____._____ 2024 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

РЕЛІГІЙНИЙ ТУРИЗМ

(назва навчальної дисципліни)

Освітній ступінь

бакалавр

(назва ступеня вищої освіти – бакалавр або магістр)

Спеціальність

242 Туризм

(шифр і назва)

Освітня
програма

Туризм

(назва, дата і № наказу про затвердження ОП)

№51-02 від 10.06.2021

Статус

навчальної дисципліни

вибіркова

(обов'язкова або вибіркова)

Мова навчання:

українська

Дніпро – 2024

Робоча програма навчальної дисципліни «Релігійний туризм». – Дніпро:
ВНПЗ «Дніпровський гуманітарний університет», 2024. 12с.

РОЗРОБНИК:

Тесленко Т. В., к.е.н., доцент кафедри туристичного та готельно-ресторанного
бізнесу, доцент

Розглянуто і схвалено на засіданні кафедри ТГРБ. Протокол № 12 від
22.07.2024р.

Схвалено Вченою радою університету, рекомендовано для використання в
освітньому процесі протягом 4 років. Протокол № 12 від 22.08.2024

Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета дисципліни: оволодіння та формування комплексних теоретичних знань та практичних навичок щодо розробки, організації, підготовки та проведення спортивного походу з особами різного віку і різного ступеня фізичної підготовки в різних регіонах країни; набуття бази знань студентами про основи організації всіх видів спортивного туризму, туристичної діяльності з урахуванням рекреаційної та пізнавальної цінності та дотриманні вимог безпеки; ознайомитись з видами активного туризму та практикою розвитку активного туризму в інших країнах світу; дослідити методи і прийоми організації засад активного туризму.

Програмними компетентностями вивчення навчальної дисципліни.

Загальні компетентності:

ЗК12. Навички міжособистісної взаємодії

ЗК13. Здатність планувати та управляти часом

ЗК14. Здатність працювати в команді та автономно

Спеціальні компетентності

СК24. Здатність розробляти, просувати, реалізовувати та організовувати споживання туристичного продукту.

Програмні результати навчання:

ПРН2. Знати, розуміти і вміти використовувати на практиці базові поняття з теорії туризму, організації туристичного процесу та туристичної діяльності суб'єктів ринку туристичних послуг, а також світоглядних та суміжних наук.

ПРН3. Знати і розуміти основні форми і види туризму, їх поділ.

ПРН4. Пояснювати особливості організації рекреаційно-туристичного простору.

ПРН5. Аналізувати рекреаційно-туристичний потенціал території.

ПРН6. Застосовувати у практичній діяльності принципи і методи організації та технології обслуговування туристів.4

ПРН15. Проявляти толерантність до альтернативних принципів та методів виконання професійних завдань.

ПРН16. Діяти у відповідності з принципами соціальної відповідальності та громадянської свідомості

Передумови для вивчення навчальної дисципліни (міждисциплінарні зв'язки). Вивчення навчальної дисципліни «Релігійний туризм» здійснюється після засвоєння здобувачами знань з навчальних дисциплін «Філософія», «Історія української культури», «Рекреаційна географія», «Рекреологія», «Рекреаційні комплекси світу» «Рекреаційна географія», «Рекреаційні комплекси світу», «Туристичні ресурси».

Відповідно до вимог освітньо-професійної програми, здобувачі вищої освіти повинні **знати**:

- предмет, мету, задачі, види організації релігійного туризму;
- роль релігійного туризму в розвитку туристичного обслуговування;
- види релігійного туризму, їх особливості і характеристики;
- особливості менталітету мешканців різних релігійних конфесій;
- організаційні та технологічні особливості реалізації релігійного туризму;
- законодавчу базу України, європейських та азійських країн світу щодо надання послуг у галузі релігійного туризму;
- основи побудови, розрахунку і аналізу сучасної системи показників, що характеризують діяльність господарюючих суб'єктів у сфері релігійного туризму;
- методи і прийоми аналізу фінансово-господарської діяльності підприємств що надають послуги у сфері релігійного туризму;
- методики проведення аналізу економічної діяльності туристичного підприємства.

Вміти:

- оформлювати документацію, щодо надання послуг з організації паломництва;
- проводити аналіз фінансово-господарської діяльності підприємства у сфері послуг з релігійного туризму та паломництва;
- використовувати різні джерела інформації для проведення економічних розрахунків та засад безпеки у послугах діяльності щодо релігійного туризму;
- правильно застосовувати превентивні інструменти засад безпеки у туристичних поїздках та подорожах;
- оформлювати вихідну документацію підприємств сфери туризму, включаючи страхові поліси;
- визначати вплив релігійного туризму та рентабельності економічного розрахунку туристичних поїздок;
- визначати основні фактори привабливості релігійного туризму в туристичній галузі;
- формулювати рекомендації з підвищення стійкості тур-підприємства.

Програма навчальної дисципліни
Модуль 1. Теоретико-методологічні засади дослідження релігійного туризму і паломництва

Тема 1. Релігійний туризм як історико-суспільне явище

Явище релігійного туризму: ретроспекція наукового осмислення. Релігійний туризм: предмет, методи, основні поняття. Суспільні функції релігійного туризму та паломництва. Основні завдання релігійного туризму. Основні етапи розвитку релігійного туризму та паломництва у світі. Напрямки розвитку релігійного туризму. Культурологічний підхід до проблеми релігійного туризму. Складові індустрії релігійного туризму.

Тема 2. Зміст, структура і типологія сучасних релігій

Релігія як культурно-історичний феномен. Релігія – важливий елемент диференціації світових культур. Функції релігії. Соціальні функції релігії. Типи і класифікація сучасних релігій. Найбільш поширені класифікації сучасних релігій: за рівнем розвитку, за часом виникнення. Метафізичні та емпіричні релігії. Матеріально-етнічні ознаки релігій. Монотеїстичні та політеїстичні релігії. Західні і східні релігії. Георелігійна ситуація та чинники її формування. Релігійний склад населення Землі. Світові релігії: виникнення та еволюція християнства та його гілок. Основні течії християнства. Виникнення та особливості віровчення ісламу, його напрями та релігійні течії; історія виникнення та поширення буддизму. Історія появи та поширення різних релігійних течій в Україні. Національні релігії: індуїзм, конфуціанство, синтоїзм та іудаїзм. Ранньоісторичні форми релігії. Нові світові релігії та культури.

Тема 3. Визначення, різновиди та особливості релігійного туризму та паломництва

Джерела релігійного туризму. Історико-географічні, історикокультурологічні, історико-релігієзнавчі та історико-суспільні складові розвитку релігійного туризму. Езотеричний туризм. Сакральний туризм. Рівні сакральних об'єктів. Науковий туризм релігійної тематики. Паломництво як історичне, культурне й соціальне явище. Релігійне паломництво як складова туризму: концепт українського соціуму. Загальноосвітня роль паломництва. Паломництво в структурі релігійного туризму. Види паломництва. Духовно-паломницький туризм. Конфесійні вияви паломництва. Відмінність паломницьких та релігійних турів. Категорії паломників. Мотивація релігійного туриста.

Тема 4. Релігійний туризм в християнстві: територія, релігійні центри, паломництва та екскурсії

Географія поширення християнства у світі. Релігійний туризм у різних християнських конфесіях. Основні центри християнського паломництва. Географія поширення Православ'я. Найважливіші центри релігійного туризму та паломництва у Православ'ї. Православні святині Болгарії, Греції, Грузії, Ізраїлю, Італії, Кіпру, України, Франції. Географія поширення католицизму та протестантизму. Найважливіші центри релігійного туризму та паломництва у католицизмі. Сакральні об'єкти залучення католиків і протестантів в Італії, Німеччині, Іспанії, Польщі. Головні християнські реліквії як об'єкти залучення туристів.

Модуль 2. Регіональні особливості релігійного туризму у світі

Тема 5. Релігійний туризм в ісламі: територія, релігійні центри, паломництва та екскурсії

Регіональні особливості поширення ісламу. Головні свята в ісламі. Найважливіші центри релігійного туризму та паломництва у мусульман. Головні святині мусульман. Паломництво в ісламі. Розвиток і традиції паломництва (хаджу) серед мусульман України.

Тема 6. Релігійний туризм представників інших релігій і течій

Географія поширення буддизму у світі. Найважливіші центри релігійного туризму та паломництва у буддизмі. Релігійні центри іудаїзму. Релігійний туризм в індуїзмі. Найважливіші центри релігійного туризму та паломництва в іудаїзмі. Відродження й активізація іудейсько-хасидського паломництва на теренах України. Східні релігії. Об'єкти поклоніння у релігіях Далекого Сходу.

Тема 7. Особливості практичної організації поїздок в релігійному туризмі

Організатори релігійного туризму та паломництва. Туристичні структури для практичної організації поїздок прочан і екскурсій. Паломницькі відділи епархій і аналогічних структур інших релігійних конфесій. Благодійна діяльність паломницьких програм. Етапи розробки туристичного продукту в релігійному туризмі. Зміст і організація спеціалізованих турів. Релігійний туризм екскурсійно-пізнавальної спрямованості. Розподіл функцій між паломницькою службою конфесії і туристичною фірмою. Особливості на стадії комплектування груп у релігійному туризмі та паломництві. Особливості використання туристичної інфраструктури.

Тема 8. Розвиток релігійного туризму і сприяння паломництву в Україні

Історико-географічні особливості розвитку релігії в Україні. Сучасні релігійно-конфесійні відмінності в Україні. Територіальна організація релігії в Україні. Релігійний туризм в Україні та особливості його розвитку. Християнська проща сакральними місцями України. Києво-Печерська лавра як об'єкт релігійного туризму. Розробки національної мережі паломницьких маршрутів. Значення маріологічних святинь України в духовному житті католиків. Церковні пам'ятки національних меншин в Україні. Організація в'їзного туризму. Залучення іноземних туристів до українських святинь. Перешкоди розвитку релігійного туризму та паломництва в Україні.

Форма підсумкового контролю успішності навчання

Підсумковий контроль – це перевірка рівня засвоєння знань, навичок, вмінь та інших компетентностей за певний період навчання (навчальний семестр, навчальний рік).

З навчальної дисципліни «Релігійний туризм» передбачено:

- для денної форми навчання – залік;
- для заочної форми навчання – залік.

Політика курсу, критерії та засоби оцінювання успішності навчання

За кредитно-модульною системою викладення навчальної дисципліни «Релігійний туризм» застосовуються такі основні види контролю знань:

поточний контроль – систематично на різних навчальних заняттях впродовж семестру у формах:

- усне опитування;
- письмові контрольні експрес-роботи;
- тестовий контроль;

підсумковий контроль – у кінці семестру після вивчення навчальної дисципліни у формі заліку.

За рішенням викладача або кафедри *нараховуються заохочувальні бали* за наступні види робіт:

- за систематичну продуктивну активність під час проведення аудиторних занять;
- за виконання творчих завдань підвищеної складності (конкретне значення визначає викладач);
- за участь у конференціях, олімпіадах, іншій науковій, методичній роботі тощо.

Умови ліквідації заборгованостей з поточної роботи: здобувачі, які

пропустили семінарські заняття або лекції, мають можливість відпрацювати заборгованості під час консультацій, що проводяться викладачем, відповідно до графіку консультацій. Для отримання певної кількості балів здобувач має можливість усно відповісти на питання теми, за якою він має заборгованість або виконати індивідуальну роботу, що складається з завдань, визначених викладачем в кожному окремому випадку (в залежності від обсягу заборгованості).

Обов'язковою умовою при нарахуванні загальної кількості балів здобувачу є необхідність дотримання принципів політики доброчесності. Дотримання *академічної доброчесності* передбачає: самостійне виконання навчальних завдань, поточного та підсумкового контролю результатів навчання; посилення на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей; дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права; надання достовірної інформації про результати власної навчальної (наукової, творчої) діяльності, використанні методики досліджень і джерела інформації.

У випадку встановлення випадків академічного плагіату, фабрикації, фальсифікації, списування, обману з боку здобувачів встановлюється академічна відповідальність. До здобувачів застосовуються види відповідальності, передбачені частинами 6 та 7 статті 42 Закону України «Про освіту».

Поточна атестація зі змістового модулю 1 проводиться після вивчення теми № 4 у вигляді контрольної роботи (теми 1-4).

Підсумковий контроль по змістовому модулю 2 проводиться після вивчення теми № 8 у вигляді контрольної роботи (теми 5-8).

Критерії переведення оцінок за 100-бальною шкалою у національну шкалу та шкалу ЄКТС

Оцінка в балах	Оцінка за національною шкалою (екзамен /залік)	Оцінка за шкалою ЄКТС	
		Оцінка	Пояснення
90–100	Відмінно	А	«Відмінно» – теоретичний зміст курсу засвоєний у повному обсязі; сформовані необхідні практичні навички роботи із засвоєним матеріалом; всі навчальні завдання, передбачені програмою навчання, виконані в повному обсязі.
83–89	Добре	В	«Дуже добре» – теоретичний зміст курсу засвоєний у повному обсязі; в основному сформовані необхідні практичні навички роботи із засвоєним матеріалом; всі навчальні завдання, передбачені програмою навчання, виконані , якість виконання більшості з них оцінена кількістю балів, близькою до максимальної .

75–82		C	«Добре» – теоретичний зміст курсу засвоєний цілком ; в основному сформовані практичні навички роботи із засвоєним матеріалом; всі навчальні завдання, передбачені програмою навчання, виконані , якість виконання жодного з них не оцінена мінімальною кількістю балів, деякі види завдань виконані з помилками .
68–74	Задовільно	D	«Задовільно» – теоретичний зміст курсу засвоєний не повністю , але прогалини не носять істотного характеру; в основному сформовані необхідні практичні навички роботи із засвоєним матеріалом; більшість передбачених програмою навчання навчальних завдань виконано , деякі з виконаних завдань містять помилки .
60–67		E	«Достатньо» – теоретичний зміст курсу засвоєний частково ; не сформовані деякі практичні навички роботи; частина передбачених програмою навчання навчальних завдань не виконані або якість виконання деяких з них оцінено числом балів, близьким до мінімального .
35–59	Незадовільно	FX	«Умовно незадовільно» – теоретичний зміст курсу засвоєний частково ; не сформовані необхідні практичні навички роботи; більшість навчальних завдань не виконано або якість їх виконання оцінено кількістю балів, близькою до мінімальної ; при додатковій самостійній роботі над матеріалом курсу можливе підвищення якості виконання навчальних завдань (з можливістю повторного складання).
1–34		F	« Безумовно незадовільно » – теоретичний зміст курсу не засвоєний ; не сформовані необхідні практичні навички роботи; всі виконані навчальні завдання містять грубі помилки або не виконані взагалі ; додаткова самостійна робота над матеріалом курсу не призведе до значного підвищення якості виконання навчальних завдань.

Розподіл балів, які отримують студенти

ДЛЯ ДЕННОЇ ФОРМИ НАВЧАННЯ			
Поточний контроль (ПК)		Підсумковий контроль ЗАЛІК (3)	
Аудиторна робота	Самостійна (індивідуальна) робота		
≤ 40	≤ 20		
≤ 60		≤ 40	
Підсумкова оцінка у випадку заліку (П) = ПК + З ≤ 100			
ДЛЯ ЗАОЧНОЇ ФОРМИ НАВЧАННЯ			
Поточний контроль (ПК)		Підсумковий контроль ЗАЛІК (3)	
Аудиторна робота	Самостійна (індивідуальна) робота		
≤ 20	≤ 40		

≤ 60	≤ 40
Підсумкова оцінка у випадку заліку (П) = ПК+ З ≤ 100	

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ
різноманітних видів навчальної роботи
(поточний контроль; письмові роботи; тестування;
індивідуально-дослідні завдання; самостійні завдання; практичні
завдання)

Метод демонстрування результатів навчання	Бал
1. Письмове опитування у формі відповідей на запитання за планом семінарського заняття №1 на тему «Релігійний туризм як історико-суспільне явище»	2...3
2. Оглядовий реферат на запитання, обране Здобувачем самостійно за індивідуальними завданнями до семінарського заняття №1	2...3
3. Письмовий звіт по запитанням, обраним викладачем (2 запитання) щодо завдань для самостійної роботи до семінарського заняття №1	2...3
4. Письмове опитування у формі відповідей на запитання за планом семінарського заняття №2 на тему «Зміст, структура і типологія сучасних релігій»	2...3
5. Усний виступ на запитання, обране Здобувачем самостійно за індивідуальними завданнями до семінарського заняття №2	2...3
6. Есе по запитанням, обраним викладачем (2 запитання) щодо завдань для самостійної роботи до семінарського заняття №2	2...3
7. Письмове опитування у формі відповідей на запитання за планом семінарського заняття №3 на тему «Визначення, різновиди та особливості релігійного туризму та паломництва»	2...3
8. Оглядовий реферат на запитання, обране Здобувачем самостійно за індивідуальними завданнями до семінарського заняття №3	2...3
9 Письмовий звіт по запитанням, обраним викладачем (2 запитання) щодо завдань для самостійної роботи до семінарського заняття №3.	2...3
10. Письмове опитування у формі відповідей на запитання за планом семінарського заняття №4 на тему «Релігійний туризм в християнстві: територія, релігійні центри, паломництва та екскурсії»	2...3

Метод демонстрування результатів навчання	Бал
11. Інформативний реферат на запитання, обране Здобувачем самостійно за індивідуальними завданнями до семінарського заняття №4	2...3
12. Письмовий звіт по запитанням, обраним викладачем (2 запитання) щодо завдань для самостійної роботи до семінарського заняття №4	2...3
13. Письмове опитування у формі відповідей на запитання за планом семінарського заняття №5 на тему «Релігійний туризм в ісламі: територія, релігійні центри, паломництва та екскурсії»	2 3
14. Усна доповідь на запитання, обране Здобувачем самостійно за індивідуальними завданнями до семінарського заняття №5	2...3
15. Есе по запитанням, обраним викладачем (2 запитання) щодо завдань для самостійної роботи до семінарського заняття №5	2...3
16. Письмове опитування у формі відповідей на запитання за планом семінарського заняття №6 на тему «Релігійний туризм представників інших релігій і течій»	2...3
17. Інформативний реферат на запитання, обране Здобувачем самостійно за індивідуальними завданнями до семінарського заняття №6	2...3
18. Письмовий звіт по запитанням, обраним викладачем (2 запитання) щодо завдань для самостійної роботи до семінарського заняття №6	2...3
19. Письмове опитування у формі відповідей на запитання за планом семінарського заняття №7 на тему «Особливості практичної організації поїздок в релігійному туризмі»	2...3
20. Оглядовий реферат на запитання, обране Здобувачем самостійно за індивідуальними завданнями до семінарського заняття №7	2...3
21. Письмовий звіт по запитанням, обраним викладачем (2 запитання) щодо завдань для самостійної роботи до семінарського заняття №7	2...3
22. Письмове опитування у формі відповідей на запитання за планом семінарського заняття №8 на тему «Розвиток релігійного туризму і сприяння паломництву в Україні»	2...3
23. Інформативний реферат на запитання, обране Здобувачем самостійно за індивідуальними завданнями до семінарського заняття №6	2...3
24. Есе по запитанням, обраним викладачем (2 запитання) щодо завдань для самостійної роботи до семінарського заняття №2	2...3

Метод демонстрування результатів навчання	Бал
Комп'ютерний стандартизований тест підсумкового контролю	0...10
Комплексно-практичне індивідуальне завдання (КПЗ) (передбачає 12-18 заохочувальних балів, що враховують змістовність, обґрунтованість, оригінальність та якість оформлення виконаного завдання)	12...18
Разом	60...100

«Критерії оцінювання аудиторної роботи у вигляді усної відповіді здобувачів»

ПОЯСНЕННЯ	
3	Питання, винесені на розгляд, засвоєні у повному обсязі; на високому рівні сформовані необхідні практичні навички та вміння; всі навчальні завдання, передбачені планом заняття, виконані в повному обсязі. Під час заняття продемонстрована стабільна активність та ініціативність. Відповіді на теоретичні питання, розв'язання практичних завдань, висловлення власної думки стосовно дискусійних питань ґрунтується на глибокому знанні предметної області навчальної дисципліни
2	Питання, винесені на розгляд, у цілому засвоєні ; практичні навички та вміння мають поверхневий характер , потребують подальшого напрацювання та закріплення; навчальні завдання, передбачені планом заняття, виконані, деякі види завдань виконані з помилками.
0	Відсутність на занятті

Для навчальної дисципліни «Релігійний туризм» засобами діагностики знань (успішності навчання) виступають:

- поточне опитування;
- залікове модульне тестування та опитування;
- презентації результатів виконаних завдань та досліджень;
- оцінювання результатів комплексно-практичного індивідуального завдання;
  - студентські презентації та виступи на наукових заходах;
  - залік;
  - інші види індивідуальних та групових завдань.

Для здобувачів, які навчаються за індивідуальним графіком або мають академічні заборгованості за іншими (підтвердженими документально) обставинами передбачено окремий вид роботи.

Залікове модульне тестування передбачає 10 тестових завдань, у кожному завданні передбачено чотири відповіді, одна з яких є правильною,

правильна відповідь оцінюється 1 балом.

Комплексно-практичне індивідуальне завдання (КПЗ) – це вид індивідуальної позааудиторної роботи студента, яка виконується самостійно під керівництвом викладача. Як правило, індивідуальні завдання виконуються окремо кожним студентом. Формою контролю індивідуальної роботи студента є перевірка виконання теоретичного і практичного завдання. Мета КПЗ: самостійне опрацювання програмного матеріалу, систематизація, поглиблення, узагальнення, закріплення та практичне застосування знань студента з навчального курсу та розвиток навичок самостійної роботи з чинним законодавством. Вимоги до КПЗ: КПЗ виконується у формі письмової роботи, яка передбачає виконання теоретичного і практичного завдання у формі розв'язання задачі. Працюючи індивідуально студенти повинні продемонструвати уміння правильно застосовувати теоретичний матеріал на практиці. Виконання КПЗ є однією із форм перевірки знань студентів, що сприяє закріпленню і поглибленому засвоєнню знань з навчальної дисципліни. Робота повинна включати також теоретичне та практичне підґрунтя виконання індивідуального завдання, тобто має бути складений перелік джерел інформації, які застосовувалися під час виконання роботи. Також до роботи можуть бути долучені ксерокопії основних наукових публікацій за темою КПЗ. КПЗ є одним із залікових модулів, тому оцінюється і впливає на загальну (підсумкову) оцінку. Завершене КПЗ подається у роздрукованому та електронному варіантах викладачу, який читає лекційний курс та приймає залік з даної дисципліни не пізніше, ніж за 2 тижні до дня заліку. Максимальна кількість балів за таку роботу – 18.

Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання яких передбачає навчальна дисципліна

Під час проведення навчальних занять використовуються мультимедійні презентації, зокрема у форматі PowerPoint, інформаційні ресурси – Офіційний портал Верховної Ради України (<http://iportal.rada.gov.ua/>), Офіційне представництво Президента України (<http://www.president.gov.ua/>), Урядовий портал (<http://www.kmu.gov.ua/>), тощо.

Для виконання позааудиторних завдань, а також аудиторних (у випадку необхідності) здобувачі можуть комунікувати з викладачем через сервіс Google Classroom або Zoom.

Критерієм успішного проходження Здобувачем підсумкового оцінювання є досягнення ним мінімальних порогових рівнів оцінок за кожним запланованим результатом навчання навчальної дисципліни.

Мінімальний пороговий рівень оцінки визначається за допомогою якісних критеріїв і трансформується в мінімальну позитивну оцінку використовуваної числової (рейтингової) шкали.

**Інформаційне та методичне забезпечення навчальної дисципліни
(рекомендовані джерела інформації)** Додаток 2 (оновлюється в разі

необхідності) до Робочої програми з навчальної дисципліни

Додаток 1.1.

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор з навчальної та
наукової роботи
Дніпровського
гуманітарного університету

Тетяна АЛФЬОРОВА
_____ 2024

ОБСЯГ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

РЕЛІГІЙНИЙ ТУРИЗМ

(назва навчальної дисципліни)

Освітній ступінь **бакалавр** Спеціальність **242 Туризм**
(назва ступеня вищої освіти) (шифр і назва)

на 2024/2025 навчальний рік

Форма навчання **ДЕННА** Обсяг **3** (кредити ЄКТС, **90** годин)
_____ (назва факультету (-ів) _____)

Курс **3** Групи **T-22**

№ теми згідно з РПНД	Назва теми (згідно з РПНД)	Загальний обсяг годин	Аудиторна робота				Самостійна індивідуальна робота
			Всього	Лекції	Семінари	Практика	
1	2	3	4	5	6	7	8
1	Тема 1. Релігійний туризм як історико-суспільне явище	11	4	2		2	7
2	Тема 2. Зміст, структура і типологія сучасних релігій	11	4	2		2	7
3	Тема 3. Визначення, різновиди та особливості релігійного туризму та паломництва	11	4	2		2	7
4	Тема 4. Релігійний туризм в християнстві: територія, релігійні центри, паломництва та екскурсії	12	4	2		2	8
5	Тема 5. Релігійний туризм в ісламі: територія, релігійні центри, паломництва та екскурсії	11	4	2		2	7
6	Тема 6. Релігійний туризм представників інших релігій і течій	11	4	2		2	7
7	Тема 7. Особливості практичної організації поїздок в релігійному туризмі	11		2		2	7
8	Тема 8. Розвиток релігійного туризму і сприяння паломництву в Україні	12		2		2	8
	Разом за семестр	90	32	16		16	58

№ т е м и з гі д н о з Р П Н Д	Назва теми (згідно з РПНД)	З а г а л ь н и й о б с я г г о д и н	Аудиторна робота				Са мос тій на та інд иві дуа льн а роб ота
			В с ь о г о	Л е к ц і ї	С е м і н а р и	П р а к т . з а н я т т я	
1	2	3	4	5	6	7	8
	Форма підсумкового контролю		залік				

Розглянуто на засіданні кафедри туристичного та готельно-ресторанного бізнесу 22.07.2024 р., протокол №12

Завідувач кафедри

Тетяна ТЕСЛЕНКО

Додаток 1.2.
до Робочої програми з навчальної
дисципліни

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор з навчальної та
наукової роботи
Дніпровського
гуманітарного університету

Тетяна АЛФЬОРОВА
_____ **2024**

ОБСЯГ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
РЕЛІГІЙНИЙ ТУРИЗМ

		<small>(назва навчальної дисципліни)</small>			
Освітній ступінь	<u>бакалавр</u>	Спеціальність	<u>242 Туризм</u>		
	<small>(назва ступеня вищої освіти)</small>		<small>(шифр і назва)</small>		
на 2024/2025 навчальний рік					
Форма навчання	<u>ЗАОЧНА</u>	обсяг	<u>3</u>	кредити ЄКТС	<u>90</u> годин
			<small>(назва факультету (-ів))</small>	<small>(</small>	<small>)</small>
Курс	<u>3</u>	Групи	<u>ТЗ-22</u>		

№ теми згідно з РПНД	Назва теми (згідно з РПНД)	Забільний обсяг годин	Аудиторна робота				Самостійна індивідуальна робота
			Всього	Лекції	Семінари	Практика	
1	2	3	4	5	6	7	8
1	Тема 1. Релігійний туризм як історико-суспільне явище	2	2	2			
2	Тема 2. Визначення, різновиди та особливості релігійного туризму та паломництва	4	2	2		2	
3	Тема 3. Релігійний туризм в ісламі: територія, релігійні центри, паломництва та екскурсії	2	2	2			
	Разом за семестр	8	6	6			
	Разом за навчальний рік	90	10	8		2	80
	Форма підсумкового контролю	залік					

Розглянуто на засіданні кафедри туристичного та готельно-ресторанного бізнесу 22.07.2024 р., протокол №12

Завідувач кафедри

Тетяна ТЕСЛЕНКО

ІНФОРМАЦІЙНЕ ТА МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

РЕЛІГІЙНИЙ ТУРИЗМ

(назва навчальної дисципліни)

Освітній
ступінь

бакалавр

Спеціальність

242 Туризм

(назва ступеня вищої
освіти)

(шифр і назва)

на 2024/2025 навчальний рік

Підручники, наукові публікації

1. Божук Т. І. Поняття, функції та завдання релігійного туризму / Т. І. Божук // Вісник Львівського університету. Серія географічна. – 2010. – Вип. 38. – С. 37-44.
2. Здіорук С.І. Суспільно-релігійні відносини: виклики Україні ХХІ століття / С. І. Здіорук. – Київ : Знання України, 2005. – 552 с.
3. Зеленюк Ю.О. Релігійний туризм як комунікаційний засіб виховання людської особистості / Ю. О. Зеленюк // Наукові записки. Серія «Психологія і педагогіка». – 2013. – Вип. 23. – С. 88-95.
4. Зеркалов Д.В. Религиозная безопасность Украины: хрестоматія / Д.В. Зеркалов. – К.: Автор, 2008. – 188 с.
5. Ковальчук А. С. Географія релігії в Україні: Монографія / А.С.Ковальчук. – Львів : ВЦ ЛНУ ім. Івана Франка, 2003. – 308 с.
6. Ковальчук А. С. Конфесійно-географічна характеристика релігійно-паломницьких об'єктів в Україні : монографія / А. С. Ковальчук. – Львів: Фенікс, 2002. – 120 с.
7. Ковальчук А. Організатори паломництва та релігійного туризму / А.Ковальчук, А. Манько // Вісник Львівського університету. Серія географічна. – 2013. – Випуск 42. – С.170-178.
8. Ковальчук А. Релігійний туризм в Україні: навч. посібник / А. Ковальчук, Д. Каднічанський, М. Рутинський [та ін.].– Львів : ЛНУім. Івана Франка, 2013. – 420 с.
9. Ковальчук А. Формування понятійно-термінологічного апарату релігійного туризму і паломництва / А. Ковальчук // Вісник Львів- 10 ського університету. Серія: Міжнародні відносини. – 2012. – Вип. 29. – Ч. 2. – С.86–92.
10. Колодний А. М. Україна в її релігійних виявах / А. М. Колодний. –

Львів : Сполом, 2005. – 336 с.

11. Любіцева О. О. Паломництво і релігійний туризм. Монографія / О. О. Любіцева, О. В. Романчук. – Київ : Істина, 2011. – 328 с.

12. Павлов С. В. Географія релігій: навч. посібник / С. В. Павлов, К.В. Мезенцев, О. О. Любіцева. – Київ: АртЕк, 1998. – 504 с.

13. Паломницький туризм : Конспект лекцій для студентів напряму підготовки 6.140103 «Туризм» денної та заочної форм навчання // уклад. Ю. Є. Дашук. – Луцьк : Луцький НТУ, 2014. – 56 с.

14. Панченко С.А. Релігійний туризм в Україні: стан, потенціал, перспективи / С.А. Панченко. – Київ : Автограф, 2019. – 163 с.

15. Патійчук В. Функціональні особливості організації релігійно-паломницьких турів / В. Патійчук // Науковий вісник Східноєвроп. нац. ун-ту ім. Лесі Українки. – 2015. – № 15. – С. 24-31.

16. Логвін М. М. Програма навчальної дисципліни «Спеціалізований туризм (релігійний)» з підготовки здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти. Вищий навчальний заклад Укоопспілки «Полтавський університет економіки і торгівлі». Полтава 2020 рік. 13 с.

17. Сапелкіна З. П. Релігія і культура. Релігійний туризм: навч. посіб. / З. П. Сапелкіна – Київ : Вид-во Акад. праці і соц. відносин Федер. проф. спілок України, 2012. – 220 с.

18. Устименко Л. М. Релігійний туризм як історико-суспільне явище / Л. М. Устименко // Українська культура: минуле, сучасне, шляхи розвитку. –

19. Юрченко С. О. Релігійний туризм у християнстві на сучасному етапі / С. О. Юрченко, Є. С. Юрченко // Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. – Серія «Міжнародні відносини. Економіка. Країнознавство. Туризм». – 2017. – Вип. 6. – С. 216- 220.

20. Яроцький П. Л. Паломницький (релігійний) туризм в Україні: перспективи розвитку / П. Л. Яроцький // Релігієзнавство : навчальний посібник. – 2-ге вид. – Київ, 2004. – 308 с. Додаткові

23. Божук Т. І. Застосування інформаційних технологій в релігій- 11 ному туризмі / Т. І. Божук // Актуальні проблеми економіки. – 2017. – № 1. –

24. Костащук І. І. Географія православних релігійних конфесій в Україні / І. І. Костащук // Часопис соціально-економічної географії. – 2008. – № 5. – С. 177-181.

25. Панченко С. А. Шлях святого Павла: відтворення паломницького маршруту / С. А. Панченко // Актуальні проблеми історії, теорії та практики художньої культури. – 2017. – Вип. 39. – С. 87-92.

26. Панченко С. А. Феномен релігійного туризму і паломництва в культурологічному вимірі / С. А. Панченко // Міжнародний вісник: культурологія, філологія, музикознавство. – 2017. – № 2 (9). – С. 135- 139.

27. Релігійний туризм: термінологічний словник-довідник / Авторупорядник Т. Божук. – Львів: Український бестселер, 2010. – 152 с.

28. Релігійний туризм: навчально-методичний посібник для студентів 4 курсу прир.-економ. ф-ту спеціальностей 241 Готельно-ресторанна справа та 242 Туризм. Кам'янець-Подільський: ТОВ «Друкарня «Рута», 2022. 154 с.

**ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ПРИВАТНИЙ ЗАКЛАД
«ДНІПРОВСЬКИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ**

**КАФЕДРА ТУРИСТИЧНОГО ТА ГОТЕЛЬНО-РЕСТОРАННОГО
БІЗНЕСУ**

**ПЛАН ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ
З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ**

РЕЛІГІЙНИЙ ТУРИЗМ

	(назва навчальної дисципліни)	
Освітній ступінь	бакалавр	Спеціальність 242 Туризм
	(назва ступеня вищої освіти)	(шифр і назва)
Освітня програма	Туризм	
	(назва, дата і № наказу про затвердження ОП)	
	наказ №51-02 від 10.06.2021	
Форма навчання	Денна	
	(денна/заочна)	
	у 2024/2025 навчальному році	

(назва навчальної дисципліни)

Плани семінарських (практичних)
занять обговорені та схвалені
на засіданні кафедри
22.07.2024 р., протокол №12
Завідувач кафедри

(місце) _____ **Тетяна Тесленко**

Дніпро – 2024

Релігійний туризм// Плани практичних занять для денної форми навчання.
Дніпро: ВНПЗ «Дніпровський гуманітарний університет», 2024 р. 14 с.

РОЗРОБНИК(-И):

Тесленко Т. В., к.е.н., доцент кафедри туристичного та готельно-ресторанного бізнесу, доцент

ТЕМА 1. Історичні аспекти розвитку активного туризму

Практичне заняття № 1 (2 год)

План

1. Релігійний туризм: предмет, методи, основні поняття.
2. Суспільні функції релігійного туризму та паломництва.
3. Основні етапи розвитку релігійного туризму та паломництва у світі.
4. Основні завдання релігійного туризму.

Основні поняття, терміни та категорії, що підлягають засвоєнню:

релігійний туризм, релігійна подорож, паломництво

Уміння, які мають бути вироблені, та навички, які мають бути напрацьовані під час заняття: засвоїти сучасні функції релігійного туризму та паломництва і основні етапи його розвитку.

Завдання для самостійної роботи до Теми 1:

1. Культурологічний підхід до проблеми релігійного туризму.
2. Пояснити явище релігійного туризму: ретроспектива наукового осмислення.
3. Обґрунтувати основні завдання релігійного туризму.

Індивідуальні завдання до Теми 1:

1. Складові індустрії релігійного туризму в Європі.
2. Складові індустрії релігійного туризму в Азії.
3. Складові індустрії релігійного туризму в Африці.
4. Складові індустрії релігійного туризму.

Рекомендована література

1. Божук Т. І. Поняття, функції та завдання релігійного туризму / Т. І. Божук // Вісник Львівського університету. Серія географічна. – 2010. – Вип. 38. – С. 37-44.
2. Здіорук С.І. Суспільно-релігійні відносини: виклики Україні ХХІ століття / С. І. Здіорук. – Київ : Знання України, 2005. – 552 с.
3. Зеленюк Ю.О. Релігійний туризм як комунікаційний засіб виховання людської особистості / Ю. О. Зеленюк // Наукові записки. Серія «Психологія і педагогіка». – 2013. – Вип. 23. – С. 88-95.
4. Зеркалов Д.В. Религиозная безопасность Украины: хрестоматия / Д.В. Зеркалов. – К.: Автор, 2008. – 188 с.
5. Ковальчук А. С. Географія релігії в Україні: Монографія / А.С.Ковальчук. – Львів : ВЦ ЛНУ ім. Івана Франка, 2003. – 308 с.
6. Ковальчук А. С. Конфесійно-географічна характеристика релігійно-паломницьких об'єктів в Україні : монографія / А. С. Ковальчук. – Львів: Фенікс, 2002. – 120 с.
7. Ковальчук А. Організатори паломництва та релігійного туризму / А.Ковальчук, А. Манько // Вісник Львівського університету. Серія географічна. – 2013. – Випуск 42. – С.170-178.
8. Ковальчук А. Релігійний туризм в Україні: навч. посібник / А. Ковальчук, Д. Каднічанський, М. Рутинський [та ін.].– Львів : ЛНУім. Івана Франка, 2013. – 420 с.

ТЕМА 2

Зміст, структура і типологія сучасних релігій

Практичне заняття № 2 (2 год)

План.

1. Релігія як культурно-історичний феномен.
2. Найбільш поширені класифікації сучасних релігій: за рівнем розвитку, за часом виникнення.
3. Світові релігії: виникнення та еволюція християнства та його гілок
4. Виникнення та особливості віровчення ісламу, його напрями та релігійні течії.
5. Історія виникнення та поширення буддизму.
6. Історія появи та поширення різних релігійних течій в Україні.

Основні поняття, терміни та категорії, що підлягають засвоєнню: християнство, православ'я, католицизм, іслам, індуїзм, конфуціанство, синтоїзм.

Уміння, які мають бути вироблені, та навички, які мають бути напрацьовані під час заняття: засвоїти сучасну класифікацію релігій та їх соціальну функцію.

Завдання для самостійної роботи до Теми 2:

1. Охарактеризувати просторово-часову структуру релігій.
2. Надайте матеріально-етнічні ознаки релігій.
3. Охарактеризуйте національні релігії: індуїзм, конфуціанство, синтоїзм та іудаїзм.
4. Пояснити ранньоісторичні форми релігій.
5. Нові світові релігії та культури – відмінності.

Індивідуальні завдання до Теми 2:

1. Релігія як важливий елемент диференціації світових культур.
2. Метафізичні та емпіричні релігії
3. Монотеїстичні та політеїстичні релігії
4. Західні і східні релігії.
5. Основні течії християнства

Рекомендована література

1. Божук Т. І. Поняття, функції та завдання релігійного туризму / Т. І. Божук // Вісник Львівського університету. Серія географічна. – 2010. – Вип. 38. – С. 37-44.
2. Здіорук С.І. Суспільно-релігійні відносини: виклики Україні XXI століття / С. І. Здіорук. – Київ : Знання України, 2005. – 552 с.
3. Зеленюк Ю.О. Релігійний туризм як комунікаційний засіб виховання людської особистості / Ю. О. Зеленюк // Наукові записки. Серія «Психологія і педагогіка». – 2013. – Вип. 23. – С. 88-95.
4. Зеркалов Д.В. Религиозная безопасность Украины: хрестоматия / Д.В. Зеркалов. – К.: Автор, 2008. – 188 с.
5. Ковальчук А. С. Географія релігії в Україні: Монографія / А.С.Ковальчук. – Львів : ВЦ ЛНУ ім. Івана Франка, 2003. – 308 с.
6. Ковальчук А. С. Конфесійно-географічна характеристика

релігійно-паломницьких об'єктів в Україні : монографія / А. С. Ковальчук. – Львів: Фенікс, 2002. – 120 с.

7. Ковальчук А. Організатори паломництва та релігійного туризму / А.Ковальчук, А. Манько // Вісник Львівського університету. Серія географічна. – 2013. – Випуск 42. – С.170-178.

8. Ковальчук А. Релігійний туризм в Україні: навч. посібник / А. Ковальчук, Д. Каднічанський, М. Рутинський [та ін.].– Львів : ЛНУім. Івана Франка, 2013. – 420 с.

ТЕМА 3.

Визначення, різновиди та особливості релігійного туризму та паломництва

Практичне заняття № 3 (2 год)

План.

1. Джерела та види релігійного туризму.
2. Науковий туризм релігійної тематики.
3. Паломництво як історичне, культурне й соціальне явище.
4. Релігійне паломництво як складова туризму: концепт українського соціуму
5. Відмінність паломницьких та релігійних турів.

Основні поняття, терміни та категорії, що підлягають засвоєнню:

релігійний туризм, релігійна подорож, паломництво

Уміння, які мають бути вироблені, та навички, які мають бути напрацьовані під час заняття: види релігійного туризму та паломництва

Завдання для самостійної роботи до Теми 3:

1. Наведіть історико-географічні складові розвитку релігійного туризму.
2. Наведіть історико-культурологічні складові розвитку релігійного туризму.
3. Наведіть історико-релігієзнавчі складові розвитку релігійного туризму.
4. Наведіть історико-суспільні складові розвитку релігійного туризму
5. Визначте відмінність паломницьких та релігійних турів.

Індивідуальні завдання до Теми 3:

1. Езотеричний туризм.
2. Сакральний туризм.
3. Духовно-паломницький туризм.
4. Мотивація релігійного туриста.
5. Науковий туризм релігійної тематики.
6. Релігійне паломництво як складова туризму: концепт українського соціуму.

Рекомендована література

1. Ковальчук А. Організатори паломництва та релігійного туризму / А.Ковальчук, А. Манько // Вісник Львівського університету. Серія географічна. – 2013. – Випуск 42. – С.170-178.
2. Ковальчук А. Релігійний туризм в Україні: навч. посібник / А. Ковальчук, Д.

Каднічанський, М. Рутинський [та ін.] – Львів : ЛНУ ім. Івана Франка, 2013. – 420 с.

3. Ковальчук А. Формування понятійно-термінологічного апарату релігійного туризму і паломництва / А. Ковальчук // Вісник Львів- 10 ського університету. Серія: Міжнародні відносини. – 2012. – Вип. 29. – Ч. 2. – С.86–92.

4. Любіцева О. О. Паломництво і релігійний туризм. Монографія / О. О. Любіцева, О. В. Романчук. – Київ : Істина, 2011. – 328 с.

5. Паломницький туризм : Конспект лекцій для студентів напряму підготовки 6.140103 «Туризм» денної та заочної форм навчання // уклад. Ю. Є. Дащук. – Луцьк : Луцький НТУ, 2014. – 56 с.

6. Патійчук В. Функціональні особливості організації релігійно-паломницьких турів / В. Патійчук // Науковий вісник Східноєвроп. нац. ун-ту ім. Лесі Українки. – 2015. – № 15. – С. 24-31.

ТЕМА 4.

Релігійний туризм в християнстві: територія, релігійні центри, паломництва та екскурсії

Практичне заняття № 4 (2 год)

План.

1. Географія поширення християнства у світі.
2. Релігійний туризм у різних християнських конфесіях.
3. Найважливіші центри релігійного туризму та паломництва у Православ'ї.
4. Найважливіші центри релігійного туризму та паломництва у католицизмі.

Основні поняття, терміни та категорії, що підлягають засвоєнню:

релігійний туризм, релігійна подорож, паломництво, конфесія

Уміння, які мають бути вироблені, та навички, які мають бути напрацьовані під час заняття: центри християнського релігійного туризму та паломництва

Завдання для самостійної роботи до Теми 4:

1. Наведіть приклади головних християнських реліквій як об'єктів залучення туристів в Україні.
2. Наведіть приклади головних християнських реліквій як об'єктів залучення туристів в Центральній Європі.
3. Наведіть приклади головних християнських реліквій як об'єктів залучення туристів у Східній Європі.
4. Наведіть приклади головних християнських реліквій як об'єктів залучення туристів у Північній Європі.

Індивідуальні завдання до Теми 4:

1. Православні святині Болгарії та Греції.
2. Православні святині Грузії.
3. Православні святині Ізраїлю.
4. Православні святині Італії, Кіпру.
5. Сакральні об'єкти залучення католиків і протестантів в Італії.
6. Сакральні об'єкти залучення католиків і протестантів в Німеччині.
7. Сакральні об'єкти залучення католиків і протестантів в Іспанії.

Рекомендована література

1. Божук Т. І. Поняття, функції та завдання релігійного туризму / Т. І. Божук // Вісник Львівського університету. Серія географічна. – 2010. – Вип. 38. – С. 37-44.
2. Здіорук С.І. Суспільно-релігійні відносини: виклики Україні ХХІ століття / С. І. Здіорук. – Київ : Знання України, 2005. – 552 с.
3. Зеленюк Ю.О. Релігійний туризм як комунікаційний засіб виховання людської особистості / Ю. О. Зеленюк // Наукові записки. Серія «Психологія і педагогіка». – 2013. – Вип. 23. – С. 88-95.
4. Ковальчук А. С. Географія релігії в Україні: Монографія / А.С.Ковальчук. – Львів : ВЦ ЛНУ ім. Івана Франка, 2003. – 308 с.
5. Ковальчук А. С. Конфесійно-географічна характеристика релігійно-паломницьких об'єктів в Україні : монографія / А. С. Ковальчук. – Львів: Фенікс, 2002. – 120 с.
6. Ковальчук А. Організатори паломництва та релігійного туризму / А.Ковальчук, А. Манько // Вісник Львівського університету. Серія географічна. – 2013. – Випуск 42. – С.170-178.
7. Ковальчук А. Релігійний туризм в Україні: навч. посібник / А. Ковальчук, Д. Каднічанський, М. Рутинський [та ін.].– Львів : ЛНУім. Івана Франка, 2013. – 420 с.
8. Юрченко С. О. Релігійний туризм у християнстві на сучасному етапі / С. О. Юрченко, Є. С. Юрченко // Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. – Серія «Міжнародні відносини. Економіка. Країнознавство. Туризм». – 2017. – Вип. 6. – С. 216- 220.

ТЕМА 5.

Релігійний туризм в ісламі: територія, релігійні центри, паломництва та екскурсії

Практичне заняття № 5 (2 год)

План.

1. Регіональні особливості поширення ісламу.
2. Паломництво в ісламі.
3. Розвиток і традиції паломництва (хаджу) серед мусульман України.

Основні поняття, терміни та категорії, що підлягають засвоєнню: релігійний туризм, релігійна подорож, паломництво, конфесія, іслам, хіджаб.
Уміння, які мають бути вироблені, та навички, які мають бути напрацьовані під час заняття: центри ісламського релігійного туризму та паломництва

Завдання для самостійної роботи до Теми 5:

1. Охарактеризуйте головні святині мусульман.
2. Наведіть головні святині мусульман.

Індивідуальні завдання до Теми 5:

1. Найважливіші центри релігійного туризму та паломництва у мусульман.

2. Місце та роль жінки в традиціях мусульманського суспільства.
3. Права жінок в ісламі.
4. Правила поведінки жінок-християнок під час подорожі в ісламській державі.

Рекомендована література

1. Божук Т. І. Поняття, функції та завдання релігійного туризму / Т. І. Божук // Вісник Львівського університету. Серія географічна. – 2010. – Вип. 38. – С. 37-44.
2. Здіорук С.І. Суспільно-релігійні відносини: виклики Україні ХХІ століття / С. І. Здіорук. – Київ : Знання України, 2005. – 552 с.
3. Зеленюк Ю.О. Релігійний туризм як комунікаційний засіб виховання людської особистості / Ю. О. Зеленюк // Наукові записки. Серія «Психологія і педагогіка». – 2013. – Вип. 23. – С. 88-95.
4. Ковальчук А. С. Географія релігії в Україні: Монографія / А.С.Ковальчук. – Львів : ВЦ ЛНУ ім. Івана Франка, 2003. – 308 с.
5. Ковальчук А. С. Конфесійно-географічна характеристика релігійно-паломницьких об'єктів в Україні : монографія / А. С. Ковальчук. – Львів: Фенікс, 2002. – 120 с.
6. Ковальчук А. Організатори паломництва та релігійного туризму / А.Ковальчук, А. Манько // Вісник Львівського університету. Серія географічна. – 2013. – Випуск 42. – С.170-178.
7. Ковальчук А. Релігійний туризм в Україні: навч. посібник / А. Ковальчук, Д. Каднічанський, М. Рутинський [та ін.].– Львів : ЛНУ ім. Івана Франка, 2013. – 420 с.

ТЕМА 6.

Релігійний туризм представників інших релігій і течій

Практичне заняття № 6 (2 год)

План.

1. Географія поширення буддизму у світі.
2. Найважливіші центри релігійного туризму та паломництва у буддизмі.
3. Релігійний туризм в індуїзмі.
- 4.

Основні поняття, терміни та категорії, що підлягають засвоєнню: релігійний туризм, релігійна подорож, паломництво, конфесія, буддизм, іудаїзм.

Уміння, які мають бути вироблені, та навички, які мають бути напрацьовані під час заняття: центри релігійного туризму та паломництва поза конфесійних релігій і течій.

Завдання для самостійної роботи до Теми 6:

1. Розкрийте причини відродження й активізації іудейсько-хасидського паломництва на теренах України.
2. Розкрийте причини відродження й активізації іудейсько-хасидського паломництва на Дніпропетровщині.

Індивідуальні завдання до Теми 6:

1. Релігійні центри іудаїзму.
2. Східні релігії.
3. Об'єкти поклоніння у релігіях Далекого Сходу.

Рекомендована література

1. Паломницький туризм : Конспект лекцій для студентів напряму підготовки 6.140103 «Туризм» денної та заочної форм навчання // уклад. Ю. Є. Дашук. – Луцьк : Луцький НТУ, 2014. – 56 с.
2. Панченко С.А. Релігійний туризм в Україні: стан, потенціал, перспективи / С.А. Панченко. – Київ : Автограф, 2019. – 163 с.
3. Патійчук В. Функціональні особливості організації релігійно-паломницьких турів / В. Патійчук // Науковий вісник Східноєвроп. нац. ун-ту ім. Лесі Українки. – 2015. – № 15. – С. 24-31.
4. Сапелкіна З. П. Релігія і культура. Релігійний туризм: навч. посіб. / З. П. Сапелкіна – Київ : Вид-во Акад. праці і соц. відносин Федер. проф. спілок України, 2012. – 220 с.
5. Устименко Л. М. Релігійний туризм як історико-суспільне явище / Л. М. Устименко // Українська культура: минуле, сучасне, шляхи розвитку. –
6. Яроцький П. Л. Паломницький (релігійний) туризм в Україні: перспективи розвитку / П. Л. Яроцький // Релігієзнавство : навчальний посібник. – 2-ге вид. – Київ, 2004. – 308 с. Додаткові
7. Божук Т. І. Застосування інформаційних технологій в релігійно-туризмі / Т. І. Божук // Актуальні проблеми економіки. – 2017. – № 1. –
8. Костащук І. І. Географія православних релігійних конфесій в Україні / І. І. Костащук // Часопис соціально-економічної географії. – 2008. – № 5. – С. 177-181.
9. Панченко С. А. Шлях святого Павла: відтворення паломницького маршруту / С. А. Панченко // Актуальні проблеми історії, теорії та практики художньої культури. – 2017. – Вип. 39. – С. 87-92.
10. Панченко С. А. Феномен релігійного туризму і паломництва в культурологічному вимірі / С. А. Панченко // Міжнародний вісник: культурологія, філологія, музикознавство. – 2017. – № 2 (9). – С. 135- 139.
11. Релігійний туризм: термінологічний словник-довідник / Авторупорядник Т. Божук. – Львів: Український бестселер, 2010. – 152 с.

ТЕМА 7.

Особливості практичної організації поїздок в релігійному туризмі

Практичне заняття № 7 (2 год)

План.

1. Туристичні структури для практичної організації поїздок прочан і екскурсій.
2. Паломницькі відділи єпархій і аналогічних структур інших релігійних конфесій.
3. Етапи розробки туристичного продукту в релігійному туризмі.
4. Зміст і організація спеціалізованих турів.

Основні поняття, терміни та категорії, що підлягають засвоєнню: релігійний туризм, релігійна подорож, паломництво, конфесія, туристична інфраструктура, паломницька служба єпархії.

Уміння, які мають бути вироблені, та навички, які мають бути напрацьовані під час заняття: практична організація поїздок в релігійному туризмі.

Завдання для самостійної роботи до Теми 7:

1. Організатори релігійного туризму та паломництва.
2. В табличному вигляді представте розподіл функцій між паломницькою службою конфесії і туристичною фірмою.
3. Розкрийте особливості використання туристичної інфраструктури.

Індивідуальні завдання до Теми 7:

1. Благодійна діяльність паломницьких програм.
2. Організатори релігійного туризму та паломництва.
3. Особливості комплектування груп у релігійному туризмі та паломництві.

Рекомендована література

1. Паломницький туризм : Конспект лекцій для студентів напряму підготовки 6.140103 «Туризм» денної та заочної форм навчання // уклад. Ю. Є. Дащук. – Луцьк : Луцький НТУ, 2014. – 56 с.
2. Панченко С.А. Релігійний туризм в Україні: стан, потенціал, перспективи / С.А. Панченко. – Київ : Автограф, 2019. – 163 с.
3. Патійчук В. Функціональні особливості організації релігійно-паломницьких турів / В. Патійчук // Науковий вісник Східноєвроп. нац. ун-ту ім. Лесі Українки. – 2015. – № 15. – С. 24-31.
4. Сапелкіна З. П. Релігія і культура. Релігійний туризм: навч. посіб. / З. П. Сапелкіна – Київ : Вид-во Акад. праці і соц. відносин Федер. проф. спілок України, 2012. – 220 с.
5. Устименко Л. М. Релігійний туризм як історико-суспільне явище / Л. М. Устименко // Українська культура: минуле, сучасне, шляхи розвитку. –
6. Яроцький П. Л. Паломницький (релігійний) туризм в Україні: перспективи розвитку / П. Л. Яроцький // Релігієзнавство : навчальний посібник. – 2-ге вид. – Київ, 2004. – 308 с. Додаткові
7. Божук Т. І. Застосування інформаційних технологій в релігійно-туристичному туризмі / Т. І. Божук // Актуальні проблеми економіки. – 2017. – № 1. –
8. Косташук І. І. Географія православних релігійних конфесій в Україні / І. І. Косташук // Часопис соціально-економічної географії. – 2008. – № 5. – С. 177-181.
9. Панченко С. А. Шлях святого Павла: відтворення паломницького маршруту / С. А. Панченко // Актуальні проблеми історії, теорії та практики художньої культури. – 2017. – Вип. 39. – С. 87-92.
10. Панченко С. А. Феномен релігійного туризму і паломництва в культурологічному вимірі / С. А. Панченко // Міжнародний вісник: культурологія, філологія, музикознавство. – 2017. – № 2 (9). – С. 135- 139.
11. Релігійний туризм: термінологічний словник-довідник / Авторупорядник Т. Божук. – Львів: Український бестселер, 2010. – 152 с.

ТЕМА 8.

Розвиток релігійного туризму і сприяння паломництву в Україні

Практичне заняття № 8 (2 год)

План.

1. Історико-географічні особливості розвитку релігії в Україні.
2. Релігійний туризм в Україні та особливості його розвитку.
3. Розробка національної мережі паломницьких маршрутів.
- 4..

Основні поняття, терміни та категорії, що підлягають засвоєнню: релігійний туризм, маріологія, паломництво, конфесія, , паломницька служба єпархії.

Уміння, які мають бути вироблені, та навички, які мають бути напрацьовані під час заняття: організація паломництва в Україні.

Завдання для самостійної роботи до Теми 8:

1. Розкрийте сучасні релігійно-конфесійні відмінності в Україні.
2. Розкрийте зміст християнської прощі сакральними місцями України
3. Наведіть перелік церковних пам'яток національних меншин в Україні.
4. Надайте переваги залучення іноземних туристів до українських святинь.

Індивідуальні завдання до Теми 7:

1. Територіальна організація релігії в Україні.
2. Києво-Печерська лавра як об'єкт релігійного туризму..
3. Значення маріологічних святинь України в духовному житті католиків.
4. Перешкоди розвитку релігійного туризму та паломництва в Україні.

Рекомендована література

1. Паломницький туризм : Конспект лекцій для студентів напряму підготовки 6.140103 «Туризм» денної та заочної форм навчання // уклад. Ю. Є. Дащук. – Луцьк : Луцький НТУ, 2014. – 56 с.
2. Панченко С.А. Релігійний туризм в Україні: стан, потенціал, перспективи / С.А. Панченко. – Київ : Автограф, 2019. – 163 с.
3. Патійчук В. Функціональні особливості організації релігійно-паломницьких турів / В. Патійчук // Науковий вісник Східноєвроп. нац. ун-ту ім. Лесі Українки. – 2015. – № 15. – С. 24-31.
4. Сапелкіна З. П. Релігія і культура. Релігійний туризм: навч. посіб. / З. П. Сапелкіна – Київ : Вид-во Акад. праці і соц. відносин Федер. проф. спілок України, 2012. – 220 с.
5. Устименко Л. М. Релігійний туризм як історико-суспільне явище / Л. М. Устименко // Українська культура: минуле, сучасне, шляхи розвитку. –
6. Яроцький П. Л. Паломницький (релігійний) туризм в Україні: перспективи розвитку / П. Л. Яроцький // Релігієзнавство : навчальний посібник. – 2-ге вид. – Київ, 2004. – 308 с. Додаткові
7. Божук Т. І. Застосування інформаційних технологій в релігійно-туристичному туризмі / Т. І. Божук // Актуальні проблеми економіки. – 2017. – № 1. –
8. Костащук І. І. Географія православних релігійних конфесій в Україні / І. І.

Костащук // Часопис соціально-економічної географії. – 2008. – № 5. – С. 177-181.

9. Панченко С. А. Шлях святого Павла: відтворення паломницького маршруту / С. А. Панченко // Актуальні проблеми історії, теорії та практики художньої культури. – 2017. – Вип. 39. – С. 87-92.

10. Панченко С. А. Феномен релігійного туризму і паломництва в культурологічному вимірі / С. А. Панченко // Міжнародний вісник: культурологія, філологія, музикознавство. – 2017. – № 2 (9). – С. 135- 139.

11. Релігійний туризм: термінологічний словник-довідник / Авторупорядник Т. Божук. – Львів: Український бестселер, 2010. – 152 с.

ПИТАННЯ ДЛЯ ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

1. Назвіть етапи розвитку туризму.
2. Дайте визначення поняття «релігійний туризм».

3. Дайте визначення поняття «паломництво».
4. Опишіть чим відрізняється релігійний турист від паломника?
5. Охарактеризуйте які релігії Ви знаєте?
6. Опишіть що таке релігійна подорож?
7. Проаналізуйте які об'єкти називають сакральними?
8. Опишіть хто такий Томас Кук?
9. Проаналізуйте які Ви знаєте міжнародні туристичні організації?
10. В якому році була створена WTO?
11. Проаналізуйте які види туризму Ви знаєте?
12. Охарактеризуйте яке місце займає релігійний туризм на сучасному етапі цивілізаційного розвитку?
13. Охарактеризуйте взаємозв'язок між релігією і культурою.
14. Опишіть чи існував туризм в Київській Русі?
15. Проаналізуйте який період розвитку релігійного туризму можна визначити як «антирелігійний»?
16. Охарактеризуйте як називається особа, що здійснює подорож з релігійною метою в межах своєї країни?
17. Скажіть в якому місті знаходиться храм Гробу Господня?
18. Проаналізуйте яке місто в Україні є центром паломництва хасидів?
19. Опишіть які види християнства Ви знаєте?
20. Визначте які основні православні свята Ви знаєте?
21. Охарактеризуйте які основні католицькі свята Ви знаєте?
22. Опишіть які мусульманські свята Ви знаєте?
23. Проаналізуйте які іудейські свята Ви знаєте?
24. Розкрийте зміст поняття «сакральність».
25. Проаналізуйте чому паломництво зараз розглядають разом з релігійним туризмом?
26. Охарактеризуйте які тенденції притаманні розвиткові релігійної сфери?
27. Охарактеризуйте яка з релігій є найдавнішою?
28. Опишіть на чому ґрунтується іудейський календар?
29. Куди зародився релігійний туризм?
30. Дайте характеристику природних умов Святої землі.
31. Назвіть основні віхи історії євреїв. 56 32. Опишіть чим були викликані Хрестові походи.
33. Назвіть святині Єрусалима.
34. Розкрийте значення діянь святої Єлени для розвитку християнського паломництва.
35. Дайте визначення релігійного туризму.
36. Охарактеризуйте головні функції релігійного туризму.
37. Назвіть суб'єкти і об'єкти релігійного туризму.
38. Опишіть які основні різновиди виокремлюють в релігійному туризмі?
39. Охарактеризуйте які країни, на Вашу думку, в першу чергу прагнуть відвідати вчеш-релігієзнавці?
40. Проаналізуйте чи тотожні в українській мові поняття паломництво і прочанство?
41. Назвіть хронологічні рамки періодів розвитку туризму та визначте місце релігійного туризму на кожному з них.

42. Опишіть з яким орденом католицької церкви пов'язано зародження традицій гостинності?
43. Охарактеризуйте, що Ви знаєте про організацію релігійних подорожей фірмою Томаса Кука?
44. Опишіть яке місце займає релігійний туризм на сучасному етапі цивілізаційного розвитку?
43. Охарактеризуйте взаємозв'язок між релігією і культурою.
44. Назвіть які ви відмітили характерні особливості вітчизняного паломництва?
45. Опишіть, що таке великі і малі паломництва українських богомольців?
46. Коли у Києві створено перший притулок для прочан?
47. Коли і ким було створене Православне Палестинське товариство?
48. Який період розвитку релігійного туризму в Україні можна визначити як «антирелігійний туризм»?
49. Назвіть які організації займаються організацією паломництва в Україні на сучасному етапі?
50. Чому іудаїзм, християнство та іслам називають авраамійськими релігіями?
51. Чому іудеї не відновили, зруйнований римлянами храм?
52. Які релігійні центри іудаїзму, на ваш погляд, цікаво відвідати екскурсантам в Україні?
53. В якому напрямку іудаїзму паломництво є обов'язковим?
54. Опишіть де в Україні можна ознайомитися з релігійними пам'ятками караїмізму?
55. Представники яких напрямків християнства практикують паломництва з метою поклоніння святим, їх мощам та іконам?
56. Які ви знаєте центри паломництва, спільні для всіх напрямків християнства?
57. Назвіть центри релігійного туризму для католиків і православних.
58. Опишіть яке місто і чому збирає найбільшу кількість паломників?
59. Назвіть найбільш відомі місця православного прочанства в Україні.
60. Зазначте хто є засновником Києво-Печерського монастиря?
61. Охарактеризуйте паломництво для мусульман?
62. Назвіть та охарактеризуйте основну святиню мусульман Мекку.
63. Хто в Україні займається організацією хаджу для мусульман?
64. Опишіть особливості культової практики індуїзму.
65. Охарактеризуйте специфіку паломництва в індуїзмі.
66. Опишіть духовних вчителів в індуїзмі.
67. Які індуїстські свята є привабливими для туристів?
68. Охарактеризуйте етико-моральні принципи, що забезпечили конфуціанству пріоритетність серед інших релігій, що сповідуються населенням Китаю.
69. За якою ознакою конфуціанство і даосизм відносять до релігійних систем?
70. Опишіть особливості культу в даосизмі і конфуціанстві.
71. Які особливості будівництва храмів в синтоїзмі?
72. В чому особливість свят в синтоїзмі?
73. Яка чисельність буддистів у світі і окремих країнах?

74. Чим являється подорож для буддистських монахів?
75. Назвіть місця паломництва, пов'язані з земним життям Будди.
76. Чи існують жертвоприношення божествам у буддизмі?
77. Які Ви знаєте священні рослини і тварини в буддизмі?
78. Охарактеризуйте релігійну структуру віруючих в Україні.
79. Опишіть конфесійну структуру населення України.
80. Проаналізуйте конфесійну структуру монастирів України.
81. Охарактеризуйте сакральну географію України.
82. Проаналізуйте співвідношення віруючих у країнах Європи.
83. Опишіть християнські святині в країнах Європи.
84. Охарактеризуйте християнських святих, культ яких поширений в країнах Західної Європи.
85. Назвіть основні православні монастирі України.
86. Сформулюйте головні особливості релігійних систем давнього Китаю.
87. Опишіть релігійні традиції Японії.
88. Дайте характеристику ареалу розповсюдження буддизму.
89. Проаналізуйте соціально-політичні передумови формування на території Індії центрів тибетського буддизму.
90. Знайдіть інформацію про відомі у світі ашрами.
91. Опишіть, що таке аюрведа.
92. Охарактеризуйте значення аюрведи для фізичного та духовного здоров'я.
93. Опишіть один з храмових комплексів індуїзму.
94. Охарактеризуйте культові об'єкти ісламу на території України, які представляють інтерес для екскурсантів.
95. Проаналізуйте вплив основних свят і пам'ятних днів мусульман на формування туристичних потоків.
96. Здійсніть аналіз культових об'єктів християнства в різних областях України, які представляють інтерес з релігійної, історичної чи мистецької точки зору.
97. Опишіть українські чудотворні ікони.
98. Охарактеризуйте основні відмінності православного, католицького та протестантського віровчення культу.
99. Опишіть основні музеї Ватикану.
100. Як позначилася історична доля єврейського народу на процесі формування релігійних традицій іудаїзму?